

گزارش جلسه کمیته توسعه و آینده پژوهی

کمیته توسعه و آینده پژوهی کمیسیون بهبود محیط کسب و کار و صنعت احداث با موضوع بررسی پیش نویس سند آمایش سرزمینی استان در افق ۱۴۲۰ (مصوب سازمان برنامه و بودجه کشور) تشکیل جلسه داد.

در ابتدای جلسه، ولی زاده، مسئول کمیته توسعه و آینده پژوهی کمیسیون بهبود محیط کسب و کار و صنعت احداث اتاق بازرگانی تبریز با بیان اینکه این جلسه بر اساس نامه ارجاعی کمیسیون توسعه پایدار اتاق ایران و با انجام نظر خواهی جهت لحاظ موارد مغفول مانده در این سند برگزار می شود اظهار نمود: اقتصاد یارانه ای در گذشته و مشکلات بخش خصوصی پس از هدفمندی یارانه ها به همراه تحریم ها، فرصت مطالبه گری بخش خصوصی در حوزه توسعه را محدود نموده است.

آقای پورانوری، مسئول آمایش سرزمینی سازمان مدیریت و برنامه ریزی به تشریح تاریخچه تدوین سند آمایش استان پرداخت و اظهار نمود: در سال 84، مطالعات آمایش در سطح استان آغاز شد و در سال 1387 مطالعات را نهایی کردیم و تمام سناریو ها مشخص و پیش بینی ها برای آینده مشخص شد.

انوری افزود: سازمان برنامه و بودجه کشور بر اساس بند ح ماده 46 قانون برنامه پنجم مطالعات آمایش استان ها را ابلاغ نمود تا با شرح خدمات تیپ، استانها، مطالعات خود را آغاز بکنند و در استان، از سال 85 تا 87 مطالعات را آغاز کردیم و در سال 86 با انحلال و ادغام سازمان برنامه و بودجه در دو معاونت ریاست جمهوری، این مطالعات به صورت ناقص رها شد و در آن مقطع، در مطالعات، فقط وضعیت موجود لحاظ شده بود و وضعیت آینده نگری آن ناقص مانده بود.

مسئول آمایش سرزمینی سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان اضافه کرد: در سال 1390 دولت و مجلس بر تکمیل مطالعات تاکید و دستور تکمیل مطالعات را که بر محور عدم تعادل های به وجود آمده در سطح کشور و استان بود صادر نمودند. در سال 1391، مطالعات دوباره آغاز شد و در سال 95، مطالعات را بر اساس ارقام مطالعاتی جدید (سرشماری نفوس و مسکن و آمارهای دستگاه های اجرایی) توسط مشاور، بهنگام کردیم در نهایت در سال 97 این مطالعات را تکمیل کردیم و برای تصویب به شورای عالی آمایش ارسال کردیم و شورای عالی آمایش، یک سند تیپ را آماده و به استانها فرستادند که تمامی استان ها مطابق با آن سند و قالب در جهت یک کاسه کردن و مچ نمودن سندهای آمایش استان های یک منطقه در راستای اجرای پروژه هایی که فراتر از قلمرو جغرافیایی هر استان و به عبارتی پروژه های زیرساختی مرتبط با چند استان در یک منطقه را شامل می شود اقدام نمایند که سازمان با برگزاری نشست های متعدد در وزارت خانه ها و سازمان های ملی سند را آماده نمود که پیش نویس این سند در دیماه 98، تصویب شد. نظرات دستگاه ها و وزارت خانه ها را دریافت کردیم از جمله وزارت جهاد کشاورزی و نیرو به خاطر محدودیت های آب در حوزه های آبریز داشتیم یک سری تغییرات عمده ای در سند صورت گرفت و مجبوراً سند را مطابق نظر دستگاههای اجرایی تطبیق نمودیم.

در ادامه جلسه، ضمن تاکید بر عدم تعادل ها در فعالیت و استفاده از فضا در دو نیمه شرقی و غربی استان به تشریح سند پرداخت شد و اجزای این سند از جمله: اهداف بنیادین توسعه فضایی استان، نقش استان در تقسیم کار ملی و منطقه ای، چشم انداز توسعه استان و ماموریت های آن، راهبردهای پابرجا، شکل بندی کلان نظام فضایی تخصص ها و اولویت های توسعه استان، سیاست های سرزمینی توسعه بخش ها در استان، تصویر سازمان فضایی استان در افق توسعه یافتگی، برنامه های اجرایی آمایش استان نقش استان در تقسیم کار ملی و منطقه ای، چشم انداز توسعه استان، شکل بندی کلان نظام فضایی استان (تصویر چشم انداز توسعه استان) بر اساس تقسیم بندی پهنه ها و هم چنین سیاست های سرزمینی توسعه بخش ها در استان مورد بررسی قرار گرفت.

نمایندگان سازمان های حاضر در جلسه از جمله آب منطقه ای، برق منطقه ای، شرکت گاز استان، اداره کل میراث فرهنگی و سازمان صنعت و معدن، از عدم وجود ریز پروژه ها در سند آمایش سرزمینی استان انتقاد نمودند که با توضیح نماینده سازمان مدیریت و برنامه ریزی مشخص شد در سند آمایش که سندی بالادستی می باشد، اهداف کلان قید می شود و ریز پروژه های سازمان های دولتی در استان با نظرخواهی از همه سازمانها در قالب بیست و اندی جلد کتاب به سازمان برنامه و بودجه کشور ارائه شده است.

ولی زاده، مسئول کمیته توسعه و آینده پژوهی اتاق بازرگانی تبریز، ضمانت اجرای این سند را مورد سؤال قرار داد که در جواب آن، مسئول آمایش سرزمینی سازمان مدیریت و برنامه ریزی اظهار نمود: شورای عالی آمایش با حضور 12 وزیر برگزار می گردد که مصوبات آن به عنوان مصوبه هیئت وزیران و به عنوان بالاترین سند توسط دستگاه های اجرایی لازم الاجراء می باشد.

پورانوری، در خصوص موارد مغفول مانده در سند، اظهار نمود تا آنجایی که در توان داشتیم با نظارت سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان و در چارچوب قالبی که سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور داده و بر اساس مطالعات آمایش استان و با بهره گیری از تیم مشاور زنده ای که در سطح کشور به عنوان ناظر علمی آمایش ملی کشور انتخاب شده است و با نظرخواهی و تشکیل جلسات متعدد با سازمانهای استانی و وزارت خانه ها، پیش نویس سند آمایش سرزمینی استان را تهیه کرده ایم و با توجه به محدودیت صفحات و نقشه ها، موارد مغفول مانده را باید بخش خصوصی احراز نماید. در پایگاه اطلاعاتی سازمان، ریز پروژه ها در افق 20 سال آینده آورده شده است.

خانم اشراقی، مشاور سازمان مدیریت و برنامه ریزی با اشاره به اینکه سند آمایش سرزمینی همچون قانون های برنامه توسعه به عنوان قانون بالادستی و جامع می باشد اظهار نمود: تمام برنامه های دستگاه ها باید ذیل این سند تنظیم شود و دستگاه ها، باید ملاحظات آمایشی را در برنامه ها و پروژه ها لحاظ نمایند. در باید سعی شود برنامه های کوتاه مدت و میان مدت سند تدبیر و توسعه، اقتصاد مقاومتی و جهش تولید استان ذیل برنامه آمایش و برنامه ششم توسعه اتفاق بیفتد.

اشراقی اظهار نمود در قانون برنامه ششم توسعه، برنامه های آمایش به عنوان برنامه های جامع تعریف شده اند و در برنامه های جامع، ریز پروژه های عملیاتی تعریف نمی شوند و تنها مگا پروژه ها و محورهای اصلی توسعه استان دیده می شود و برنامه میان مدت سند تدبیر و توسعه استان و برنامه های کوتاه مدت اقتصاد مقاومتی و جهش تولید به عنوان برنامه های پروژه محور هستند و همچون سند آمایش سرزمینی، برنامه جامع نیستند.

در سند تدبیر و توسعه (1)، تعداد 42 هسته و 510 پروژه دیده شده بود اما در سند دوم بازنگری لازم انجام و اتاق بازرگانی، دانشگاه ها، نهادهای مدنی و بخش خصوصی و صاحب نظران ذیربط به این برنامه نظر دادند و این برنامه صرفاً برنامه ارائه شده از دولت به مردم نبود بلکه از طرف سازمان های مردم نهاد به طرف دولت نوشته شده و نیازها و مطالبات تمام بخش ها دیده شده است و بر آن اساس پروژه تعریف شده است و در سند دوم تدبیر و توسعه، تنها 14 هسته کلیدی و 68 پروژه عملیاتی پیش بینی شده است در حالی که در سند یکم تدبیر و توسعه، 510 پروژه پیش بینی شده بود.

در ادامه، مسئول کمیته توسعه و آینده پژوهی اتاق بازرگانی تبریز، ضمانت اجرای برنامه های سند تدبیر و توسعه را مورد سؤال قرارداد که مشاور سازمان مدیریت و برنامه ریزی اظهار نمود:

4 کارگروه اصلی در ذیل شورای برنامه ریزی استان وجود دارد که یکی از دستور کار این کارگروه ها، بررسی و ارزیابی پروژه های سند تدبیر و توسعه می باشد و دو نهاد تصمیم گیر در استان یعنی شورای برنامه ریزی و ستاد اقتصاد مقاومتی به عنوان ناظر عالی پروژه ها و برنامه ها می باشند و تمام دستگاه ها هر سه ماه یکبار در خصوص پروژه های سند

تدبیر و توسعه ، اقتصاد مقاومتی و با جهش تولید باید گزارش بدهند و از طریق سامانه ای که مطابق سند تدبیر باید راه اندازی شود که عنقریب راه اندازی خواهد شد در سطوح مختلف اعم از استاندار ، مدیران کل و حتی اصحاب رسانه قابلیت دسترسی خواهد داشت تا وضعیت پروژه ها را رصد نمایند .این مشابه سامانه نیپا (سامانه نظام یکپارچه پیشبرد و پایش اقتصاد مقاومتی) می باشد. در خصوص نظارت ، همچنین نهادهای مدنی از جمله اتاق بازرگانی ، رسانه ها ، خبرگزاری ها نیز به عنوان پایش کننده و ارزیابی کننده عملکرد پروژه ه های سند تدبیر و توسعه می توانند عمل بکنند.

پس از بحث و تبادل نظر ، با تاکید اعضای جلسه مبنی جامع بودن بخش چشم انداز توسعه در سند آمایش سرزمینی استان ؛ مقرر گردید اتاق بازرگانی با نظرخواهی از خبرگان بخش خصوصی در خصوص بخش های : ماموریت ها ، راهبردهای پابرجا ، چند قطبی کردن سازمان فضایی استان در این سند ، پیشنهادات مرتبط با موارد مغفول مانده را به سازمان مدیریت و برنامه ریزی ارسال نماید .